Grammar Ch-2
ସନ୍ଧି

Q1) ସନ୍ଧି କାହାକୁ କୁହନ୍ତି ?

A) ପରସ୍ପର ସନ୍ନିହିତ ପୂର୍ବ ~~ପଦରେ~~ ପଦରେ ଶେଷବର୍ଣ୍ଣ ଓ ପରପଦର ପ୍ରଥମବର୍ଣ୍ଣର ମିଳନକୁ ସନ୍ଧି କୁହାଯାଏ ।

Q2) ସ୍ୱର ସନ୍ଧି କାହାକୁ କୁହାଯାଏ ?

A) ପରସ୍ପର ସନ୍ନିହିତ ପ୍ରଥମ ପଦର ଶେଷ ସ୍ୱରବର୍ଣ୍ଣ ସହିତ ଶେଷ ପଦର ପ୍ରଥମ ସ୍ୱରବର୍ଣ୍ଣର ~~ବା ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣର~~ ମିଳନକୁ ~~ବ୍ୟଞ୍ଜନ~~ ସ୍ୱର ସନ୍ଧି କୁହାଯାଏ ।

Q3) ବ୍ୟଞ୍ଜନ ସନ୍ଧିର ସଂଜ୍ଞା ଲେଖ ।

A) ପରସ୍ପର ସନ୍ନିହିତ ପ୍ରଥମପଦର ଶେଷ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣ ସହିତ ଶେଷ ପଦର ପ୍ରଥମ ସ୍ୱରବର୍ଣ୍ଣ ବା ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣର ମିଳନକୁ 'ବ୍ୟଞ୍ଜନ ସନ୍ଧି' କୁହାଯାଏ ।

Q4) ବିସର୍ଗ ସନ୍ଧିର ଲକ୍ଷଣ କ'ଣ ?

A) ବିସର୍ଗ ଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ପରେ ସ୍ୱରବର୍ଣ୍ଣ ବା ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣ ସଂଯୁକ୍ତ ହେଲେ 'ବିସର୍ଗ ସନ୍ଧି' ହୁଏ । 'ର' ଓ 'ସ' ହେଉଛନ୍ତି ଏହି ସନ୍ଧିର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ରୂପ ।

Q5) ସନ୍ଧି ବିଚ୍ଛେଦ କର :-

1) ଦେବର୍ଷି = ଦେବ + ଋଷି
2) ଯଥାଚାର = ଯଥା + ଆଚାର
3) ସ୍ୱଚ୍ପନ୍ନ = ସ୍ୱର୍ + ପନ୍ନ
4) ସ୍ୱାଗତ = ସୁ + ଆଗତ

5) ଗାୟକ = ଗୈ + ଅକ
6) ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ = ଉତ୍ + ଜ୍ୱଳ
7) ଜଗନ୍ନାଥ = ଜଗତ୍ + ନାଥ
8) ନୀଶୁ = ନୀଶା + ଉ
9) ପୁରସ୍କାର = ପୁରଃ + କାର
10) ମନୋବାଞ୍ଛା = ମନଃ + ବାଞ୍ଛା
11) ଦୁର୍ଗତି = ଦୁଃ + ଗତି
12) ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ = ନିଃ + ଦୋଷ

6)। <u>ସନ୍ଧି କର</u> :-

1) ପ୍ରତି + ଅକ୍ଷ - ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ 2) ସମ୍ + କୃତି - ସଂସ୍କୃତି
3) ମହା + ଉଦୟ - ମହୋଦୟ 4) ଉତ୍ + ଛେଦ - ଉଚ୍ଛେଦ
5) ରାଜା + ଋଷି - ରାଜର୍ଷି 6) ଉତ୍ + ହାର - ଉଦ୍ଧାର
7) ଦିକ୍ + ଅନ୍ତ - ଦିଗନ୍ତ 8) ପୁନଃ + ଗାମି - ପୁନର୍ଗାମି
9) ଅନୁ + ଏଷଣ - ଅନ୍ୱେଷଣ 10) ଶିରଃ + ଅପୂର୍ବ - ଶିରୋପୂର୍ବ
11) ଭୌ + ଉକ - ଭାବୁକ 12) ମୁହୁଃ + ମୁହୁଃ - ମୁହୁର୍ମୁହୁଃ

7)। <u>ଭ୍ରମ ସଂଶୋଧନ କର</u> :-

1) ସାନ୍ଧ୍ୟ - ସନ୍ଧ୍ୟା 2) ବଗିଚା - ବାଗିଚା
3) ଉଲାସ - ଉଲ୍ଲାସ 4) ଉତ୍‌କୃଷ୍ଟ - ଉତ୍କୃଷ୍ଟ
5) ବିଛେଦ - ବିଚ୍ଛେଦ 6) ନୀରଛେଦ - ନିରଚ୍ଛେଦ

8।(କ) ଅସ୍ତାଚଳ, ନୀଳାଚଳ, ହିମାଚଳ, ସୀମାଚଳ - ସୀମାଚଳ

(ଖ) ସ୍ୱୀକୃତି, ସୁକୃତି, ସାଧୁକୃତି, ବିକୃତି - ସୁକୃତି
(ଗ) ଦିଗନ୍ତ, ଦିଗବଳୟ, ଜଗନ୍ନାଥ, ଦିଗ୍‌ଗଜ - ଜଗନ୍ନାଥ
(ଘ) ଉଚ୍ଚାଟନ, ଉଚ୍ଚାରଣ, ଉଚ୍ଛେଦ, ଉଚ୍ଛନ୍ନ - ଉଚ୍ଚାଟନ
(ଙ) ଧନୁର୍ଜ୍ଞା, ଧନୁର୍ଦ୍ଧର, ଧନୁର୍ବେଦ, ନିର୍ଣ୍ଣୟ - ନିର୍ଣ୍ଣୟ

୮) ମନଃ + ରଞ୍ଜନ - ମନୋରଞ୍ଜନ
ମନଃ + ରଥ - ମନୋରଥ
ଯଶଃ + ଗନ୍ଧ - ଯଶୋଗନ୍ଧ
ମନଃ + ଗନ୍ଧ - ମନୋଗନ୍ଧ
ମନଃ + ହର - ମନୋହର

(୧୦) ଯେଉଁ ପଦରେ 'ଦେବର୍ଷି' ଶବ୍ଦଟି ଗଠିତ ହୋଇଛି ତାହା ଉଲ୍ଲେଖ କର ଓ ସେହି ପଦରେ ଆଉ ଦୁଇଟି ଶବ୍ଦ ଲେଖ।

A) ଅ + ଋ = ଅର୍ - ଏହି ପଦରେ 'ଦେବର୍ଷି' ଶବ୍ଦଟି ଗଠିତ ହୋଇଛି। ଯଥା- ଦେବ + ଋଷି = ଦେବର୍ଷି

ସେହି ପଦରେ ଆଉ ଦୁଇଟି ଶବ୍ଦ ହେଉଛି-
(୧) ବ୍ରହ୍ମ + ଋଷି - ବ୍ରହ୍ମର୍ଷି
(୨) ସପ୍ତ + ଋଷି - ସପ୍ତର୍ଷି

(୧୧) (କ) ଶଯ୍ୟା - ନିଦ୍ରା
(ଖ) ମହୋଦଧ୍ୟ - ମହୋଦଧି
(ଗ) ପରୁଚ୍ଛେଦ - ପରିଚ୍ଛେଦ
(ଘ) ଜଗନ୍ନାଥ - ଜଗନ୍ମୋହନ
(ଙ) ନିଷ୍ଫଳ - ନିଷ୍ଫଳ

(୧୨) (କ) ହରି ଜଣେ ନିର୍ଲୋଭ ମଣିଷ।
(ଖ) ଗୌରମୋହନ ଦିବାକର ଅଟନ୍ତି।
(ଗ) ନିର୍ଦ୍ଧନ ଜୀବନ ନିରର୍ଥକ ଅଟେ।
(ଘ) ନିର୍ଜନ ସ୍ଥାନରେ ରହିବା ସମସ୍ତ ରହିହେବ ନାହିଁ।